

Преузето са православног сајта: www.lazarica.org.yu

о. Александар Шмеман

РУСКИ СВЕТИ

Две недеље после Педесетнице Православна Црква се сећа свих светих Руске земље или, како се тачно зове тај празник, "Свих Светих за Земљи Руској Просијалих". Тај празник је установљен 1918. године на Сверуском Црквеном Сабору као одговор на почетак отвореног гоњења Православља и Цркве од стране безбожника у Русији. Питање које је било постављено у те дане и које се, кроз насиље безбожника и страдање Цркве, решава до данас јесте у својој суштини питање о души једног народа. Шта је то душа једног народа? Шта је то народ? Шта је то органско јединство народа? Шта је то заједничко памћење народа? Шта је то самосвест једног народа?

Одавно се већ на та питања дају два потпуно супротна и међусобно искључујућа одговора. А пошто ти одговори нису нимало апстрактни и академски, већ су напротив у тој мери реални да собом опредељују читав људски живот, њихова међусобна супротстављеност нужно прераста у сукоб који представља основну и одлучујућу тему целокупне савремене историје.

Наравно да није нимало случајно што борба против Православља представља константу и неодвојиви део, боље рећи, саму основу безбожничке идеологије која се руском човеку намеће буквално од колевке. И није нимало случајно да се тај рат против Православља и Цркве не прекида и поред свих тобожњих спољашњих осцилација и промена у генералној политици безбожничке власти. И ма колико нам говорили о некаквој "либерализацији" ових или оних аспеката комунистичког режима, истина је да се у односу тог режима према Православљу у суштини ништа не мења. Да не би испало да износимо неосноване тврдње указаћемо на једну страшну чињеницу: само од 1961. до данас затворено је преко 10.000 православних цркава што представља фактички око половину свих цркава на територији Савеза*. У борби против Православља се стално примењују нове и ефикасније мере, и намећу нова и ефикаснија ограничења. Ни лојалност руских православних верника за време II светског рата (којој је тадашње државно руководство одало признање), ни лојалност руских епископа и црквене јерархије, ни чињеница да је безбожнички режим имао потпуни монопол на целокупни систем образовања, па чак ни то што Устав гарантује право слободе вероисповести није утицало на то да се ишта измени у патолошкој жељи комунистичких власти да униште "религију" тј. Православље у Русији, да по могућности до краја искорене "религију" тј. Православље из свести и памћења Руског народа. Но, нико више не верује у те примитивне нападе на Православље којима се просто претрпане све те "антирелигиозне" брошуре. Безбожницима постаје све теже и теже да се у

борби против Православља позивају на науку и њену тобожњу неспојивост са православном вером. Па, толико већ учених људи на све четири стране света на најбољи могући начин сједињују у себи највишу научност са најискренијом вером. Стога је сасвим очигледно да се борба против "религије", тј. Православља уствари води у име једног другог, безбожничког схватања човека, човековог призивања и суштине; у име схватања човека које човек никада неће прихватити док год у њему било и трунке жара вере у своје божанско порекло, док год буде знао за Исуса Христа, док год у његовој души буду одјекивале јеванђелске речи којима нема равних у овом свету: "Блажени гладни и жедни истине, јер ће се наситити".

Није нимало случајно што се то безбожничко схватање човека назива материјалистичким. Од свих могућих дефиниција човека то материјалистичко схватање је преузело ону "најантидуховнију", баш ону дефиницију која потпуно и заувек пориче постојање духовног у човеку, па чак и постојање самог стремљења ка вечном, апсолутно савршеном, небеском и божанском. И ма колико нам данас безбожници говорили о "моралу", "моралности" и "души", чак и најлетимичнији поглед на изворе материјалистичког погледа на свет довољан је да би се јасно схватило да у материјализму нема места ни за морал, ни за моралност, ни за душу; да они не постоје у материјализму и да су они неспојиви са материјализмом. Истина, у последње време безбожници све чешће употребљавају те речи и у разним приликама говоре о "моралној" лепоти, о "души" овог или оног и томе слично. Међутим, све је то празна прича, јер материјализам почиње управо од порицања душе и када говори о њој он то чини само у условном смислу, будући да иза тих његових речи о души не стоји ништа. Материјалистичко схватање човека представља обавезну основу безбожничке идеологије и погледа на свет. Зато не може и неће бити никаквог измирења између Православља и те идеологије. Зато је сасвим очигледно и логично што та идеологија наставља да и даље води борбу против Православља. Само наивни људи могу да мисле да се ту ради о некаквом неспоразуму који се може отклонити добром вољом обеју страна.

У светлу реченог празник Свих Светих на Земљи Руској Просијалих добија своје сасвим особено значење. Празновање овог празника није пуко подсећање на неке чудне људе који су живели у давној прошлости и који немају никакве везе са садашњим животом, већ дефинисање саме душе и духовнога средишта Руског народа, његове историје, његовог самоопредељења и самоосећања у историји. Празновањем овог празника исповедамо да и Руски народ, као и сваки народ има своју душу, то јест онај најузвишенији, најчистији и најлепши узор којим он себе мери и одређује у историји. А тај најузвишенији, најчистији и најлепши узор јесу управо Свети.

Руски народ је некада себе називао "Светом Русијом". То, наравно, није значило да је Руски народ сматрао да га чине све сами свети људи. То је значило да је Руски народ мерио себе и свој живот, своје успоне и падове

најбољим од свих својих синова и најбољима, пре свега, у области духовног и моралног савршенства. У Јеванђељу је казано: "Где је благо ваше, тамо ће бити и срце ваше". Вековима је благо рускога човека било не у материјалним достигнућима и не у громогласној спољашњој сили, већ у потресној духовној лепоти и отменој светости. То доказује и о томе сведочи древни руски иконопис који дубином и светлошћу свога осећања света до данас поражава једнако и верујуће и неверујуће... Довољно је да се само начас загледамо у потресне ликове које је иконописао свети Андреј Рубљов, у ликове Ангела његове Свете Тројице, на пример, да би нам одмах постало јасно на који је начин схватао и осећао живот, свет и себе у том свету човек који је створио те иконе и који се молио у сагласју са истином тих икона. И то је тај други, другачији човек који нема ничег, апсолутно ничег заједничког са човеком материјалистичким. Такав духовни човек има другачије благо, другачије туге, другачије радости и другачије вредности у свом животу. Он може да пада и греша, али он увек дише другачијим ваздухом и у његовом срцу непрестано букти светла туга за непролазним животом, за миром и радошћу у Духу Светом. Празник Свих Светих на Руској Земљи Просијалих јесте спокојно и радосно исповедање стварног постојања једне другачије Русије, оне Русије за коју је Тјутчев на једном месту рекао да ју је целу "у лику раба, Цар Небесни препешачио, благосиљајући је".

Руски Свети. Нико данас о њима не говори и не пише, као да их никада није ни било. Међутим, Православна Црква нас једном годишње позива да се духовним видом загледамо у ту огромну духовну икону Русије и сагледамо сву ту свету множину, тај безброј људи који су припадали различитим сталежима и слојевима становништва: све те свете кнежеве, епископе, монахе, богате, сиромашне, јуродиве, мушкарце, жене, све оне који су живели небеском лепотом, који су ишли уским путем духовног и моралног подвига, који су искали, који су били гладни и жедни искључиво небеске истине, искључиво љубави, искључиво победе духа. И нема сумње да су и верујући и неверујући једнако згрожени пред чињеницом да су ти свети Руси избачени и избрисани из званичне историје Руског народа, онакве какву су је "написале" и какву је пропагирају данашње безбожничке власти. Страшно је када се једна земља одрекне своје сопствене душе и онога што је најбоље у њој. А управо то хоће да учине са Русијом носиоци и пропагатори материјалистичког схватања човека. Зато празник Свих Светих на Земљи Руској Просијалих прераста своје чисто црквено и богослужбено значење. Он постаје питање које је упућено свакоме Русу, питање о руској души, о крајњој вредности и крајњем смислу битовања Руског народа у историји.

Преузето са православног сајта: www.lazarica.org.yu

